

Polaroids de poeta

MELCION MATEU

POESIA

Noemí Bibolas, *No passa res*. Premi Benet Ribas, 2001; 27ns Premis Recull. Pagès Editors. Lleida, 2002.

Tal com David Castiello ens informa al pròleg de *No passa res*, Noemí Bibolas defineix els seus poemes com "postals, instantànies, trossos de converses, records inventats". No cal dir que el programa estètic de la nova poeta no té res de revolucionari, però aquesta aparent manca de pretensions és sempre d'agrair quan va companyada de la frescor i la sinceritat: dues qualitats que no manquen en la seva primera col·lecció de poemes.

Els materials que Noemí Bibolas tria per a les seves composicions –per fotografar-los amb la seva Polaroid o enregistrar-los amb un casset– estan extrets d'allò que se suposa que tots coneixem i que se sol anomenar *la quotidianitat*. Es tracta, doncs, d'un repertori limitat i en bona part, si es vol, previsible, en el qual no hi falten el bar, el tren i el televisor. Però són precisament aquests materials, els més vulgars o que ens resulten més familiars, els més nobles per desvelar-nos allò que Freud anomenava *l'Unheimlich* (allò que és inquietant, estrany, sinistre: allò

CRISTINA CALDERER

La poeta Noemí Bibolas ha publicat 'No passa res', el seu primer llibre

que és íntim i fins i tot solà que retorna, després d'haver estat reprimat, i ens sorprèn d'una manera insòlita).

EXTREMADAMENT BREUS

Per aconseguir aquest efecte, per sorprendre'ns o inquietar-nos, un veritable poeta –una veritable poeta– no necessita totes les poderoses armes de la retòrica, però sí que haurà de triar, amb precisió i fortuna, l'angle exacte que ens pot revelar un aspecte *desconegut* de la realitat. Els poemes de No-

mí Bibolas estan escrits amb una gran economia de recursos: es tracta de cinquanta-cinc peces extremadament breus, de vers irregular i to narratiu (afavorint la narració en passat a la descripció en present, que sovintaja més en la lírica); l'autora no s'hi està d'incloure diàlegs o recórrer ocasionalment al castellà. Si un llibre de poemes s'ha de jutjar pels seus encerts, potser bastarà com a mostra el poema titulat *Bombers*: "Quan el van treure / encara respirava. / Ningú no el va

acompanyar / a l'ambulància. / Ni la dona ni els fills. / Amb els ulls plens de fum, / miraven com cremava / la casa / que acabava d'incendiar".

No passa res, llegit per si sol, es pot entendre com un *diari inventat*. Però igual que passa amb alguns dels autors que en els darrers anys s'han donat a conèixer a través dels premis literaris –Santiago Rufas, Núria Martínez i Roser Guasch–, el llibre pot esdevenir un interessant punt de partida de conseqüències imprevisibles.

Llibertat i infinit

BERNAT DEDEU

NARRATIVA

Rabindranath Tagore, *L'esquelet*. Traducció de Marta Marín. Empúries. Barcelona, 2002.

Que una part no gens menyspreable de l'ideari occidental és deutora dels escriptors de l'Índia és un fet prou conegut. Tot i això, el nostre Occident sovint ha presentat autors com ara Kipling i Rushdie com a icones orientals sense gaire contingut, mutilant d'aquesta manera una interessant tradició literària. La lectura de les quinze narracions que con-

formen *L'esquelet* desmenteix no tan sols algunes etiquetes simplistes que han perseguit la literatura de Rabindranath Tagore (1861-1941), sinó que es presenta com una eina fonamental per tal d'aprofundir en l'imaginari poètic de l'autor bengalí.

Tagore escriu *L'esquelet* entre el 1891 i el 1901, un període de vint anys durant el qual va ser cridat pel seu pare a administrar les propietats familiars de Shileida i Saiyadpur (a la riba del Ganges) i que culminà amb la fundació d'una escola d'ideals humanistes per a infants a Santiniketan. Les tradicions populars, la pobresa, l'endarreriment i la religiositat desaforada topen amb la mentalitat d'un jove privile-

giat de 30 anys recentment llicenciat en ciències jurídiques a Anglaterra. Sense estalviar altes dosis de cruïda, Tagore explora relacions familiars laberíntiques, centra la cruïla social en una dona injustament tractada, descrivint també amb molta cura les supersticions i les pors dels infants. Fruit de totes aquestes indagacions, *L'esquelet* acaba sent la crònica d'una societat burocratitzada i corrupta que deshumanitza qualsevol esperança vital.

LA RELIGIÓ DE L'HOME

Sovint s'ha emmarcat el pensament de Tagore en una línia nihilista propera a Schopenhauer i Nietzsche. En aquest sentit, llegir *L'es-*

quelet pot aclarir algunes lectures parcials, ja que, si bé és cert que l'home es transcendeix a si mateix en l'anihilament, aquesta aniquilació del subjecte és un acte pur d'afirmació. Afirmació en tant que l'home forma part d'un tot social –una persona col·lectiva–, una comunió d'éssers que es troben davant el teló de fons de la racionalitat. Alliberar-se de l'egoisme del jo suposa, per Tagore, entrar en la llibertat que implica la infinitud humana, expressar una facultat inherent a l'home, d'uns valors que volen ser paràbola universal, en resum, d'una religió centrada en la grandesa de l'ésser humà.

Els personatges de *L'esquelet* es troben en un infinit futur a causa de la seva naturalesa incompleta, un incessant aprenentatge que sovint comporta la mort, però una mort que no és un simple trànsit, sinó una condició de possibilitat per expressar la sempre incessant necessitat de viure.

NARRATIVA

Voler comprendre't, poder estimar-te

JORDI CARRERA DíEZ

Álvar Masllorens, *El so inaudible de les estrelles*. Premi Roc Boronat. Proa. Barcelona, 2002.

Voler comprendre i poder estimar. Aquest és el propòsit que es fa la protagonista de la novel·la. Comprendre el comportament de la seva parella i estimar-la tot i el mal que li està fent. Amb una història que ens parla de com és de difícil el món de la parella, Àlvar Masllorens aconseguix una obra estimable. El resultat és un retrat sincer i directe sobre les relacions que comencen amb esperances i que culminen en un no-res.

Després de diverses col·laboracions en el món del llibre com a escriptor i com a editor, Masllorens inicia amb el *So inaudible de les estrelles* la seva trajectòria com a novel·lista. Tot i ser la primera, l'autor realitza un treball considerable que s'ha vist reconegut amb el premi Roc Boronat 2001. Abans d'aquest reconeixement, *Rèquiem i altres poemes*, del 1996, ja va destacar d'entre els seus primers llibres.

Els protagonistes de la història són la Núria i el Sergi. La seva relació s'inicia en els últims anys del franquisme i passa pels moments més destacats de la Transició. A través del relat en primera persona de la Núria coneixem les il·lusions dels primers anys, els desenganys del dia a dia i la fatal resignació del punt i final. Al voltant de la parella, un seguit de personatges secundaris es relacionen amb els protagonistes aportant vida a la ja destruïda relació. Els fills de la parella o l'amant de la protagonista en són un exemple. I de teló de fons a tota la història, la figura del pintor suís Paul Klee, mort el 1940. L'estudi de l'obra d'aquest pintor és el centre de la vida d'en Sergi fins a límits insospitats.

RADIOGRAFIA D'UNA PARELLA

L'autor afronta la radiografia de la parella amb un llenguatge molt ric, gairebé poètic, i sovint melangios i pessimista. Transmet perfectament el dolor de la Núria, la incertesa dels seus pensaments, i el neguit de les seves accions. Gairebé tota l'obra està narrada per la protagonista. En el relat s'intercalen fragments de la vida de Paul Klee, i divagacions del Sergi sobre el seu mite pintor i sobre la Núria. El conjunt dona com a resultat una Núria amargada, un Sergi absent i un Paul Klee omnipotent.

Álvar Masllorens promet amb aquesta primera novel·la un futur prou considerable per continuar el camí que ha obert amb aquest llibre. El més destacable de l'autor és el seu estil serè i intimista. En poc més de cent cinquanta pàgines ha estat capaç de descriure sentiments com ara la ràbia i la solitud amb una elegància que sovint convida a la reflexió. Amb el *So inaudible de les estrelles*, Masllorens aconseguix una lectura atractiva i recomanable per a tothom.